

174

UKŁAD

między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Łotewską w sprawie polskich robotników rolnych, sezonowych i innych.

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,
M Y, I G N A C Y M O Ś C I C K I,
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, wiadomym czynimy:

Dnia dwudziestego dziewiątego października tysiąc dziewięćset trzydziestego ósmego roku podpisany został w Rydze między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Łotewskiej układ w sprawie polskich robotników rolnych, sezonowych i innych o następującym brzmieniu dosłownym:

UKŁAD

między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Łotewską w sprawie polskich robotników rolnych, sezonowych i innych.

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

i

PREZYDENT REPUBLIKI ŁOTEWSKIEJ,

pragnąc unormować w duchu najbardziej przyjaznego porozumienia sprawy polskich robotników rolnych, sezonowych i innych, w Łotwie, postanowili zawrzeć odpowiedni Układ i w tym celu mianowali swymi pełnomocnikami:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej:

Pana Jerzego Tadeusza KŁOPOTOWSKIEGO,
Posła Nadzwyczajnego i Ministra Pełnomocnego Rzeczypospolitej Polskiej w Rydze,

Prezydent Republiki Łotewskiej:

Pana Andrejs KAMPE, Dyrektora Departamentu Administracyjno-Prawnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Rydze,

którzy, po wymianie swoich pełnomocnictw, uznanych za dobre i w należytej formie, zgodzili się na następujące postanowienia:

DZIAŁ I.

Artykuł 1.

Obie Układające się Strony są zgodne co do tego, że dla ustalenia liczby i kategorii robotników, którzy mają być zapośredniczeni i zakontraktowani, miarodajny jest stan gospodarczy i stan rynku pracy w obu krajach.

NOLĪGUMS

Starp Polijas Republiku un Latvijas Republiku sezonas un citu poļu laukstrādnieku lietā.

POLIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS

un

LATVIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS

vēlēdamies nokārtot sezonas un citu poļu laukstrādnieku lietas Latvijā visdraudīgākās saņēšanās garā, nolēma noslēgt attiecīgu Nolīgumu un šini nolūkā iecēla par saviem Pilnvarotiem:

Polijas Republikas Prezidents:

Jerzy Tadeusz KŁOPOTOWSKI kungu, Polijas Republikas ārkārtējo sūtni un pilnvaroto ministri Rīgā,

Latvijas Republikas Prezidents:

Andrejs KAMPE kungu, Latvijas Republikas Arlietu ministrijas administratīvajuridiskā departamenta direktoru,

kuri, apmainījušies savām pilnvarām, kas atrastas par labā un pienācīgā formā sastādītām, vienojās par sekojošo:

I. NODAĻA.

1. pants.

Abas Līdzējas Puses vienojās par to, ka apgādājamo un salīgstamo strādnieku skaita un kategorijas noteikšanai, izšķirošs ir saimnieciskais un darba tirgus stāvoklis abās valstīs.

Artykuł 2.

Rekrutację, zapośredniczenie i kontraktowanie polskich robotników rolnych przeprowadzać będą z ramienia Układających się Stron wyłącznie powołane do tego czynniki.

Kontraktowanie robotników dokonywa się na podstawie ściśle określonej umowy o pracę.

Artykuł 3.

Obie Układające się Strony są zgodne co do tego, że wydalanie polskich robotników rolnych może mieć miejsce tylko na mocy obowiązujących w Łotwie praw i przepisów, odnoszących się w równej mierze do wszystkich cudzoziemców. Niemniej przeto w każdym poszczególnym przypadku decyzja wydalenia może być wydana w pierwszej instancji li tylko przez naczelnika powiatu (apriņķa priekšnieks). W żadnym przypadku wydalenie nie może nastąpić z powodu zatargów, wynikłych z umowy o pracę.

Artykuł 4.

Układające się Strony zobowiązują się udzielać polskim robotnikom rolnym oraz ich rodzinom ułatwień przy wyjeździe, wjeździe i powrocie.

Artykuł 5.

Polscy robotnicy rolni oraz ich rodziny korzystają na terytorium Republiki Łotewskiej z takich samych praw i traktowania, jak łotewscy robotnicy rolni w zakresie ochrony pracy, organizacji zawodowej, pomocy leczniczej, regulowania warunków pracy, włączając w to postępowanie rozjemcze i sądownictwo pracy.

Artykuł 6.

Rząd Łotewski użyje swego wpływu, ażeby mieszkania robotników rolnych odpowiadały warunkom moralnej i zdrowotnej egzystencji, a w szczególności aby robotnicy samotni byli pomieszczani oddzielnie według płci, jak również oddzielnie rodziny.

Artykuł 7.

Polscy robotnicy rolni zwolnieni są od wszelkich podatków państwowych, samorządowych, jak również od wszelkich innych opłat, wymaganych od cudzoziemców, w szczególności w związku z uzyskaniem prawa pobytu i zezwolenia na wykonywanie pracy.

2. pants.

Poļu laukstrādnieku vervēšanu, apgādāšanu un salīgšanu izdarīs vienīgi no abām Līdzējām Pusēm šim nolūkam nozīmēti darbinieki.

Strādnieku salīgšana notiks uz sīki sastādīta darba līguma pamata.

3. pants.

Abas Līdzējas Puses vienojušās par to, ka poļu laukstrādniekus var izraidīt tikai uz Latvijā saistošo likumu un noteikumu pamata, kuri vienlīdzīgi attiecas uz visiem ārzemniekiem. Tomēr katrā atsevišķā gadījumā jautājumam par izraidīšanu pirmā instancē izlemj vienīgi apriņķa priekšnieks (naczelnik powiatu). Izraidīšana nekādā gadījumā nevar notikt strīdu dēļ, kas izceļas uz darba līguma pamata.

4. pants.

Līdzējas Puses apņemas piešķirt poļu laukstrādniekiem, kā arī viņu ģimenēm atvieglojumus viņiem izbraucot, iebraucot un atgriežoties atpakaļ.

5. pants.

Poļu laukstrādnieki un viņu ģimenes bauda Latvijas Republikas teritorijā tādas pašas tiesības un režīmu kā latviešu laukstrādnieki attiecībā uz darba aizsardzību, profesionālo organizāciju, ārstniecības palīdzību un darba apstākļu normēšanu, ieskaitot šķirējtiesas un darba tiesas.

6. pants.

Latvijas valdība izlietos savu ietekmi, lai laukstrādnieku dzīvokļi atbilstu morales un veselības prasībām, it īpaši, lai strādnieki bez ģimenes būtu novietoti atsevišķi pēc dzimumiem, kā arī ģimenes atsevišķi.

7. pants.

Poļu laukstrādnieki atbrīvoti no visiem valsts un pašvaldību nodokļiem, kā arī no visādām citām nodevām, ko prasa no ārzemniekiem, it īpaši sakarā ar uzturēšanās un darba atļauju izdošanu.

Artykuł 8.

Każdy polski robotnik rolny ma prawo swobodnego przekazywania do kraju wszystkich swych osobistych oszczędności zarobkowych.

DZIAŁ II.

Artykuł 9.

Do ubezpieczenia społecznego robotników rolnych i członków ich rodzin stosują się postanowienia Porozumienia pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Łotewską, dotyczącego ubezpieczeń społecznych, podpisanego w Rydze dnia 20 grudnia 1934 roku.

W razie wygaśnięcia powyższego Porozumienia postanowienia jego będą miały zastosowanie do polskich robotników rolnych i członków ich rodzin na czas trwania niniejszego Układu.

W razie wprowadzenia w Łotwie obowiązkowego ubezpieczenia na starość, na wypadek niezdolności do pracy i śmierci, stosującego się do robotników rolnych, zawarte będzie między Rządami Polskim i Łotewskim dodatkowe Porozumienie, które ustali, czy i w jakim zakresie polscy robotnicy rolni podlegać będą tej gałęzi ubezpieczeń społecznych. W razie poddania ich obowiązkowi ubezpieczenia w powyższym zakresie, dodatkowe Porozumienie to ureguluje uprawnienia, przysługujące z tytułu kolejnego podlegania ubezpieczeniu temu w Polsce i Łotwie.

Artykuł 10.

W razie gdyby wygasło Porozumienie z dnia 20 grudnia 1934 roku oraz gdyby wygasł Układ niniejszy, który na mocy ustępu 2 art. 9 przedłuży zastosowanie do polskich robotników rolnych i ich rodzin postanowień Porozumienia z dnia 20 grudnia 1934 roku, postanowienia Porozumienia i postanowienia ustępu 2 art. 9 niniejszego Układu miałyby mimo wygaśnięcia Porozumienia czy Układu nadal zastosowanie do roszczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych polskich robotników rolnych i członków ich rodzin, jeżeli zdarzenie losowe, uzasadniające przyznanie świadczenia, zaszło w czasie obowiązywania Porozumienia lub Układu.

DZIAŁ III.

Artykuł 11.

Postanowienia niniejszego Układu i Porozumień, zawartych stosownie do art. 13 niniej-

8. pants.

Katram poļu laukstrādniekam ir tiesība brīvi pārvest uz savu zemi visus savus personīgos izpeļnas ietaupījumus.

II. NODAĻA.

9. pants.

Uz laustrādnieku un viņu ģimenes locekļu sociālo apdrošināšanu attiecināmi Vienošanās noteikumi starp Polijas Republiku un Latvijas Republiku par sociālo apdrošināšanu, kas parakstīta Rīgā 1934. g. 20. decembrī.

Augšā minētās Vienošanās izbeigšanās gadījumā tās noteikumus attiecinās uz poļu laukstrādniekiem un to ģimenes locekļiem šī Nolikuma spēkā pastāvēšanas laikā.

Ja Latvijā ievestu obligatorisku apdrošināšanu pret vecumu, pret darba nespēju un nāvi, kuru attiecinātu uz laukstrādniekiem, tad starp Polijas un Latvijas Valdībām noslēgs papildu vienošanos, kurā noteiks, vai un kādā mērā poļu laukstrādnieki būs padoti šai sabiedriskās apdrošināšanas nozarei. Ja viņi būs padoti obligatoriskai apdrošināšanai augšā aprādītā laukā, šī papildu vienošanās nokārtos tiesības, kuras izriet no padotības šai apdrošināšanai pārmaiņus Polijā un Latvijā.

10. pants.

Ja 1934. g. 20. decembra Vienošanās izbeigtos un ja arī šis Nolikums izbeigtos, kurš uz 9. panta 2. rindkopas pamata pagarinās 1934. g. 20. decembra vienošanās noteikumu attiecināšanu uz poļu laukstrādniekiem un viņu ģimenēm, tad Vienošanās noteikumi un šī Nolikuma 9. panta 2. rindkopas noteikumi, neatkarīgi no Vienošanās un Nolikuma notecēšanas, turpmāk attiecināmi uz prasībām, kuras zīmējas uz poļu laukstrādnieku un viņu ģimenes locekļu sabiedrisko apdrošināšanu, ja nelāimes gadījums, kas dod pamatu atzīt palīdzības sniegšanu, ir noticis laikā, kad Vienošanās vai Nolikums bija spēkā.

III. NODAĻA.

11. pants.

Šī Nolikuma un uz šī Nolikuma 13. panta pamata noslēgto Vienošanās noteikumi pilnā mērā

szego Układu, mają w całej pełni zastosowanie do tych polskich robotników rolnych i członków ich rodzin, którzy przybyli do Łotwy jeszcze przed zawarciem niniejszego Układu oraz wspomnianych Porozumień i nadal pozostają w Łotwie.

Artykuł 12.

Konsulowie i Agenci Konsularni Rzeczypospolitej Polskiej mają prawo wykonywania opieki nad polskimi robotnikami rolnymi i bronięcia na podstawie zwyczajów i prawa międzynarodowego oraz w granicach swych kompetencji wszelkich praw i interesów tych robotników.

W tym celu mogą oni zwracać się do wszystkich władz swego okręgu z reklamacjami z powodu jakiegokolwiek naruszenia konwencji, traktatów i porozumień, zawartych między Obydwoma Państwami względnie między odpowiednimi władzami administracyjnymi Obu Państw, i z powodu jakiegokolwiek nadużycia, które by polskim robotnikom rolnym dawało powod do zażaleń.

Artykuł 13.

Obie Układające się Strony zgadzają się na podpisanie równocześnie z niniejszym Układem dwóch Porozumień między odpowiednimi władzami Administracyjnymi Układających się Stron, celem technicznego wykonania odnosnych postanowień tegoż Układu.

Porozumienia te będą mogły być zmieniane za wspólną zgodą powyższych władz.

Artykuł 14.

Układ niniejszy będzie ratyfikowany i wymiana dokumentów ratyfikacyjnych nastąpi w Warszawie w możliwie najkrótszym czasie. Wejdzie on w życie 30 dnia po dacie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych i pozostanie w mocy do dnia 31 grudnia 1939 roku.

O ile Układ niniejszy nie zostanie wypowiedziany przez którąkolwiek z Układających się Stron w drodze dyplomatycznej najpóźniej na 3 miesiące przed dniem 31 grudnia 1939 roku, będzie on uważany za przedłużony w drodze milczącej zgody na dalsze okresy jednoroczne z tym, że będzie mógł być wypowiedziany najpóźniej na 3 miesiące przed upływem każdego roku kalendarzowego.

Wraz z wypowiedzeniem Układu uważane są za wypowiedziane równocześnie Porozumienia, wspomniane w art. 13 niniejszego Układu.

Na dowód czego wyżej wymienieni Pełnomocnicy podpisali Układ niniejszy i opatrzyli go swymi pieczęciami.

attiecinami uz tiem poļu laukstrādniekiem un viņu ģimeņu locekļiem, kuri iebraukuši Latvijā vēl priekš šī Nolīguma un minēto Vienošanās noslēgšanas un turpmāk paliek Latvijā.

12. pants.

Polijas konsuliem un konsulariem aģentiem ir tiesība aizsargāt poļu laukstrādniekus un aizstāvēt, uz starptautisko tiesību un paradumu pamata un savas piekritības robežās, visas poļu laukstrādnieku tiesības un intereses.

Šajā ziņā viņi var griezties pie visām iestādēm savā konsularā iecirknī, lai celtu iebildumus pret katru konvenciju, līgumu un Vienošanās pārkāpumu, kas slēgti starp Abām Valstīm vai Abu Valstu attiecīgām administratīvām iestādēm, un pret katru ļaunprātību, kura dotu poļu laukstrādniekiem iemeslu sūdzībām.

13. pants.

Abas Līdzējas Puses vienojas parakstīt reizē ar šo Nolīgumu divas Vienošanās starp Līdzēju Pusu piekritīgām administratīvām iestādēm šī Nolīguma attiecīgo noteikumu tehniskai izpildīšanai.

Šīs Vienošanās varēs grozīt minētām iestādēm par to vienojoties.

14. pants.

Šo Nolīgumu ratificēs un ratifikācijas grāmatu apmaiņa notiks Varšavā pēc iespējas drīzā laikā. Tas stāsies spēkā 30. dienā pēc ratifikācijas grāmatu apmaiņas un paliks spēkā līdz 1939. g. 31. decembrim.

Ja kāda no Līdzējām Pusēm neuzteic šo Nolīgumu diplomatiskā ceļā vēlākais 3 mēneši pirms 1939. g. 31. decembra, tas uzskatams par pagarinātu klusējot uz tālākiem viengadīgiem periodiem, ar noteikumu, ka to var uzteikt vēlākais 3 mēneši pirms katra kalendara gada beigām.

Reizē ar šī Nolīguma uzteikšanu arī tā 13. pantā pieminētās Vienošanās uzskatamas par uzteiktām.

Šo apliecinot, augšā nosauktie Pilnvarotie parakstījuši šo Nolīgumu un uzspieduši tam savus zīmogus.

Sporządzono w Rydze w dwóch egzemplarzach, każdy w języku polskim i łotewskim, przy czym obydwie teksty są jednakową miarodajne.

Ryga, dnia 29 października 1938 roku.

Jerzy Kłopotowski *A. Kampe*

Sastādīts Rīgā divos eksemplāros, katrs poļu un latviešu valodā, pie kam abi teksti līdzīgi autentiski.

Rīgā, 29. oktobrī 1938. g.

Jerzy Kłopotowski *A. Kampe*

Zaznajomiwszy się z powyższym układem uznaliśmy go i uznajemy za słuszny zarówno w całości, jak i w każdym z postanowień w nim zawartych; oświadczamy, że jest przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony i przyrzekamy, że będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej.

[W] Warszawie, dnia 7 lutego 1939 r.

(—) *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów:

(—) *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) *Beck*

175

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 18 marca 1939 r.

w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych układu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Łotewską w sprawie polskich robotników rolnych, sezonowych i innych, podpisanego w Rydze dnia 29 października 1938 r.

Podaje się niniejszym do wiadomości, że zgodnie z art. 14 układu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Łotewską w sprawie polskich robotników rolnych, sezonowych i innych, podpisanego w Rydze dnia 29 października 1938 r., nastąpiła w Warszawie w dniu 3 marca 1939 r. wymiana dokumentów ratyfikacyjnych powyższego układu.

Minister Spraw Zagranicznych: *Beck*

176

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SKARBU

z dnia 28 marca 1939 r.

wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych o wypuszczeniu wewnętrznej pożyczki państwowej na cele obrony Państwa.

Na podstawie art. 4 ust. (1) pkt 1), art. 5 ust. (1), art. 6 i 9 ustawy z dnia 27 marca 1939 r. o dotacjach na rzecz Funduszu Obrony Narodowej i o inwestycjach z funduszy państwowych

w okresie od dnia 1 kwietnia 1939 r. do dnia 31 marca 1942 r. (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 165) zarządzam co następuje: